

Network Aquathermie

Jaarplan 2023

7 december 2022
Definitief

Contactpersonen

Erik Kraaij	Programmamanager, Netwerk Aquathermie ekraaij@aquathermie.nl
Jeroen de Bruin	Adviseur governance en financiering, Netwerk Aquathermie jbruin@aquathermie.nl

Auteur(s)

Erik Kraaij	Programmamanager, Netwerk Aquathermie
Jeroen de Bruin	Adviseur governance en financiering, Netwerk Aquathermie
Henk Looijen	Adviseur kennis en onderzoek, Netwerk Aquathermie
Treja Akkerman	Adviseur communicatie, Netwerk Aquathermie
Rowan Benning	Adviseur verbinding praktijk, Netwerk Aquathermie
Rishma Chedi	Programmaondersteuner, Netwerk Aquathermie
Ewout Hekhuizen	Adviseur TED, Netwerk Aquathermie
André Struker	Adviseur TED, Netwerk Aquathermie

Stuurgroep Green Deal Aquathermie

Meindert Smallenbroek	Unie van Waterschappen
Tjalling de Vries	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Johan Slobbe	Ministerie van Binnenlandse Zaken
Frenk van der Vliet	Nederlandse Waterschapsbank
Hans de Groene	Vewin
Gerard Blom	Deltares
Gerwin Venema	Provincie Fryslân

Postbus

Unie van Waterschappen
Postbus 93219
2509 AE Den Haag

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Activiteiten	4
Kerntaken.....	4
Thema's	5
3. Borging.....	6
4. Organisatie en financiering	6
Governance	7
Programmabureau	7
Financiering	7

1. Inleiding

Aquathermie gaat over het verwarmen en koelen van woningen en gebouwen met thermische energie uit oppervlaktewater (TEO), afvalwater (TEA) en drinkwater (TED). In 2016 is een eerste landelijke potentiëstudie voor TEO opgeleverd die aquathermie op de kaart heeft gezet. In een studie naar het nationaal potentieel van aquathermie uit 2018 blijkt dat deze tot wel 50% van de Nederlandse warmtevraag in de gebouwde omgeving kan voorzien. Om de waarde en toepassing van aquathermie verder te verkennen hebben 20 organisaties in mei 2019 de Green Deal Aquathermie ondertekend.

In de looptijd van de Green Deal Aquathermie 2019-2022 is veel bereikt: de bekendheid van aquathermie is sterk toegenomen. Aquathermie wordt al breed toegepast en er zijn veel nieuwe initiatieven die kansen voor aquathermie verkennen. Ondanks de toenemende belangstelling zijn verschillende knelpunten waargenomen die de uitvoering van projecten in de weg zitten.

Op 12 mei 2022 is de Green Deal Aquathermie succesvol afgerond. De stuurgroep heeft vastgesteld dat aquathermie toe is aan een volgende fase: het oplossen van concrete knelpunten en de toepassing van opgebouwde (praktijk)kennis om versnelling en opschaling van projecten te realiseren. Er wordt ingezet op een gelijk speelveld (standaardisatie en financiering), verantwoorde toepassing (beleidskaders en governance), marktorganisatie (belangenvertegenwoordiging en onderwijs) en verbinding met beleid en programma's (landelijk en regionaal).

Om de ontwikkeling van aquathermie in deze vervolgfase te ondersteunen is samen met netwerkpartners gewerkt aan het Programma Aquathermie 2023-2026 (Bijlage 1). De ambitie is dat 15 procent van de aardgasvrije woningen en gebouwen in 2030 is aangesloten op een aquathermiesysteem. In het programmaplan staat beschreven welke activiteiten tot 2026 uitgevoerd moeten worden om bovengenoemde knelpunten weg te nemen en de positie van aquathermie in de warmtetransitie te versterken. Voor verdere detaillering van dit plan heeft het NAT-bureau in opdracht van de stuurgroep een marktanalyse uitgevoerd om in beeld te brengen hoe de sector aquathermie in de toekomst vertegenwoordigd zou kunnen worden.

De stuurgroep heeft aan de hand van het programmaplan en de opbrengst van de marktanalyse besloten tot een voortzetting van NAT tot eind 2023. Beoogd wordt om activiteiten, zoals beschreven in het programmaplan, vervolgens onder te brengen bij Bodemenergie Nederland en bij het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW). Dit jaarplan beschrijft de activiteiten voor NAT in 2023 en de condities voor borging van activiteiten per 2024 en verder. Ook wordt ingegaan op de organisatie en financiering van het programmabureau in 2023. Dit document biedt de benodigde onderbouwing voor de subsidiebijdragen van de ministeries EZK en BZK om de voortzetting van NAT in 2023 mogelijk te maken.

2. Activiteiten

Het programmabureau en de netwerkpartners zetten in op het opstarten en/of uitvoeren van verschillende activiteiten uit het Programma Aquathermie 2023-2026. De beoogde activiteiten zijn verdeeld onder kerntaken en thema's.

Kerntaken

De kerntaken van NAT, zoals uitgevoerd in de Green Deal Aquathermie, hebben betrekking op netwerk activeren, kennis ontwikkelen en delen, leren uit de praktijk en communicatie. Programmamanagement valt ook onder deze categorie.

Kerntaak	Activiteiten
Netwerk activeren	- Partijen betrekken bij het netwerk en thema-activiteiten; - Netwerkpartners faciliteren bij het (mede-)organiseren van bijeenkomsten en webinars; - Verbinden en samenwerking tussen netwerkpartners stimuleren. <i>Resultaat: themabijeenkomsten, actieve deelname van partners en nieuwe samenwerkingen tussen partijen.</i>
Kennis ontwikkelen en delen	- Kennisagenda en uitvoeringsplan vaststellen; - Coördineren totstandkoming Handreiking Aquathermie 2.0 voor ontsluiting kennis voor verschillende doelgroepen; - Kennis(producten) en onderzoeken over aquathermie ontsluiten en delen met netwerkpartners. <i>Resultaat: kennisvragen beantwoord, publicaties en producten bekend en vindbaar, handvatten projectontwikkeling en benodigde standaarden in beeld.</i>
Leren uit de praktijk	- Organiseren vier Community of Practice bijeenkomsten over praktijklessen voor verschillende kennisvelden; - Bijhouden en uitbreiden projectenkaart en initiatievenlijst; - Analyseren projecten op trends en resultaten (CO2, weq); - Inzetten op kennisontsluiting PAW proeftuinen waar aquathermie wordt toegepast; - Verkennen internationale praktijkervaringen en kennisvragen. <i>Resultaat: praktijklessen bekend en gedeeld, samen het wiel uitvinden, projecten en initiatieven in beeld en internationale ervaringen opgehaald.</i>
Communiceren	- Opstellen communicatieplan en onderhouden content kalender (met klimaatfamilie); - Bijhouden ontwikkelingen bij netwerkpartners; - Actueel houden website; - Opstellen nieuwsbrief; - Positioneren NAT via sociale media (Twitter en LinkedIn); - Bijdragen afstemmen externe bijeenkomsten; - Contacten met pers. <i>Resultaat: bekendheid aquathermie, eenduidige berichtgeving, volgen nieuws en actualiteiten en professionele uitstraling programmabureau.</i>

Programma- management	- Aansturen programmalijnen; - Voortgang bespreken met opdrachtgevers; - Samenstellen team met behulp van vacatures en sollicitaties; - Vaststellen, monitoren en verantwoorden financiering; - Borgen programmaresultaten bij opdrachtgever; - Programmaondersteuning bij secretariële, administratieve en facilitaire activiteiten. <i>Resultaat: prettige, werkbare en gezonde organisatie, bereiken gezamenlijke doelen en kwaliteitsborging.</i>
--------------------------	---

Thema's

De thema's gaan in op de knelpunten die weggenomen moeten worden om versnelling en opschaling van aquathermieprojecten te realiseren: gelijk speelveld, verantwoorde toepassing, zelfstandige marktsector en verbinding beleid en programma's.

Thema	Activiteiten
Gelijk speelveld	- Opstellen knelpuntennotitie SDE++ met NVDE; - Opstellen checklist subsidies met NPLW en provincies; - In kaart brengen welke financieringsinstrumenten in welke projectfase voor partijen in de warmteketen beschikbaar zijn; - Uitvoeren GAP analyse met NEN voor standaardontwikkeling. <i>Resultaat: eerlijke(re) bronafwegingen, kentallen haalbaarheid, standaardontwikkeling en aansluiting financieringsinstrumenten</i>
Verantwoorde toepassing	- Opstellen checklist vergunningen en bijbehorende randvoorwaarden met de Unie van Waterschappen en NPLW; - Ondersteunen en aanjagen van financierings- en uitvoeringsplan voor ecologische monitoring bij aquathermieprojecten. <i>Resultaat: zorgvuldige en beheersbare toepassing van aquathermie door kennis en kaders.</i>
Zelfstandige marktsector	- Opstellen propositie met randvoorwaarden en uitgangspunten voor overdracht activiteiten en vastleggen met netwerkpartners; - Verkennen en faciliteren organisatieontwikkeling met Bodemenergie Nederland en NPLW; - Opstellen plan met afspraken voor optimale overgang en overdracht van kennis en netwerk richting organisatie(s); - Ondersteunen bij ontwikkeling van cursussen en onderwijsmodules. <i>Resultaat: sectorvertegenwoordiging, ketensamenwerking, opleidingsaanbod en deskundigheid in organisaties.</i>
Verbinding beleid en programma's	- Aquathermie borgen in het NPLW; - Ondersteuning bieden aan loketten en servicepunten bij provincies en RES op gebied van aquathermie; - Deelnemen aan samenwerkingstafel bron en systeem bij EZK; - Netwerk actief betrekken bij de ontwikkeling van een kennisagenda koeling. <i>Resultaat: regionale ondersteuning aquathermie, borging aquathermie in regionale en landelijke (beleids)programma's.</i>

3. Borging

De stuurgroep heeft in oktober 2022 besloten dat het NAT-bureau in de huidige vorm enkel in 2023 zal worden voortgezet. Dat betekent dat de meerjarige activiteiten uit het Programma Aquathermie 2023-2026 uiterlijk 31 december 2023 worden overgedragen. De beoogde organisaties voor borging van activiteiten zijn Bodemenergie Nederland, Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) en het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW). Hoe activiteiten van het NAT-bureau na 2023 worden overgedragen zal worden afgestemd met de betreffende organisaties.

Om dit proces in goede banen te leiden zal het NAT-bureau samen met netwerkpartners een notitie met uitgangspunten opstellen met daarin randvoorwaarden en standpunten voor vervolg. In gesprekken met Bodemenergie Nederland, NVDE en NPLW zullen toekomstige organisatievormen en bijbehorende consequenties worden verkend. Belanghebbende organisaties, waaronder de stuurgroepleden, worden nauw betrokken. Nagestreefd wordt om uiterlijk in juli/augustus van 2023 een voorstel voor samenwerking/borging in te dienen waarover besluitvorming kan plaatsvinden in de stuurgroep en bij de betreffende organisaties. Het NAT-bureau levert aansluitend een projectplan/eindrapportage op waarin het toekomstbeeld en het vervolgproces uiteen is gezet.

4. Organisatie en financiering

Governance

Het programmabureau is geen op zichzelf staande organisatie maar vormt onderdeel van het Netwerk Aquathermie dat bestaat uit partijen en partners die betrokken zijn bij de Green Deal Aquathermie 2019-2021. Het NAT-bureau brengt overheden, onderwijs en markt bij elkaar. Zij vormt de verbinding met alle netwerkpartners en draagt zorg de omschreven taken in het jaarplan tot uitvoering te brengen en producten te delen binnen en buiten het netwerk. Het Netwerk Aquathermie heeft een open karakter waarbij stakeholders in de breedste zin kunnen toetreden tot het netwerk of gebruik kunnen maken van de informatievoorziening. De beoogde organisatieverandering per 2024 betekent ook dat de governance structuur van het netwerk zal veranderen.

Voor de sturing op dit programma wordt de huidige stuurgroep met vertegenwoordigers van de ministeries van EZK en BZK, Unie van Waterschappen, Vewin, Deltares, NWB Bank en Provincie Fryslân voortgezet. Het NAT-bureau stelt voor dat de stuurgroep wordt uitgebreid met organisaties die zorgdragen voor de borging. De stuurgroep komt ten minste vier maal per jaar bij elkaar om de voortgang van uitvoering van het programma te bespreken en besluiten te nemen. Het programmabureau bereidt ieder overleg van de stuurgroep voor.

Programmabureau

De functies (2.7 fte) van het huidige programmabureau worden in 2023 gecontinueerd. Het netwerkbureau bestaat uit zeven parttime (senior) adviseurs of verbinders, een programmaondersteuner en een programmamanager. Elke adviseur is verantwoordelijk voor een onderdeel van het programma. Intern wordt een verdeling gemaakt van de verschillende taken en werkzaamheden. Deelnemende partners wordt gevraagd personele middelen ter beschikking te stellen. Wanneer noodzakelijk, wordt personele inzet geworven via vacatures.

Financiering

De totale kosten voor het NAT-bureau in 2023 zijn geraamd op €425.000 waarvan €400.000,- te financieren is door de ministeries EZK en BZK en €25.000,- door andere deelnemende partijen. De inzet betreft grotendeels personele kosten (2.7 fte). Hiervan leveren de partijen uit de stuurgroep 0.6 fte en wordt 2.1 fte gefinancierd vanuit subsidies door EZK (via RVO) en BZK. Daarnaast zijn ook kosten begroot voor het organiseren van netwerkactiviteiten, het ontwikkelen van kennisproducten, proceskosten voor borging van NAT en accountantskosten. De geleverde in kind personele bijdragen van RWS en Vewin zijn begroot op €109.587. De in kind bijdragen voor huisvesting, IT en administratieve ondersteuning door UvW zijn begroot op €31.234. Deze bijdragen zijn niet meegenomen in de totale kosten. De personeelskosten zijn gebaseerd op de handleiding overheidsstarieven uit 2022 (detachering) en uurtarieven (inhuur). In de kosten is rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 3.4%.

De Unie van Waterschappen is subsidieaanvrager en -ontvanger en in die zin opdrachtnemer van het programma. Daarmee is zij verantwoordelijk voor de uitvoering en daarbij behorende verantwoording. Binnen het Uniebureau wordt een programmamanager aangesteld die verantwoordelijk is voor de feitelijke uitvoering en verantwoording vanuit het programmabureau.